

Силабус освітнього компонента

Програма навчальної дисципліни

Етномовні процеси в Україні

Шифр та назва спеціальності

F5 – Кібербезпека та захист інформації

Спеціалізація

Освітня програма

Кібербезпека

Рівень освіти

Другий (магістерський)

Семестр

3

Інститут

ННІ комп'ютерних наук та інформаційних технологій

Кафедра

Українознавства, культурології та історії науки (310)

Тип дисципліни

Загальна підготовка, вибіркова

Форма навчання

Денна

Мова викладання

Українська

Викладачі, розробники

Скляр Володимир Миколайович

volodymyr.skliar@khpi.edu.ua

Професор кафедри українознавства, культурології та історії науки, доктор історичних наук, професор, провідний науковий співробітник відділу "Український етнологічний центр" Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М.Т. Рильського НАН України.

Наукові інтереси: українознавство, етнологія, історія науки, етномовні процеси в Україні у XX – на початку XXI ст., історія вищої школи
Кількість публікацій: Понад 170 наукових публікацій, в т. ч. 4 індивідуальні монографії.

[Детальніше про викладача на сайті кафедри](#)

Маліков Василь Володимирович

vasyl.malikov@khpi.edu.ua

кандидат історичних наук, доцент кафедри українознавства, культурології та історії науки

Наукові інтереси: етнологія, українознавство, історія та культура України, звичаєве право, гендерні та ЛГБТІ студії

Дисципліни, що викладаються: Історія та культура України

Кількість публікацій: більше 60.

[Детальніше про викладача на сайті кафедри](#)

Загальна інформація

Анотація

Навчальна дисципліна «Етновні процеси в Україні»-передбачає формування у здобувачів поглиблених знань з історії етновних процесів в Україні в діяхронному вимірі, встановлення етновної структури населення, з урахуванням її територіальних особливостей, опираючись на досягнення сучасної української соціогуманітаристики та залучення широкого кола джерел, насамперед статистичних матеріалів переписів населення.

Мета та цілі дисципліни

Сформувані у здобувачів: 1. Здатність виявляти та опрацьовувати історичні джерела різних видів, аналізувати наукові тексти та узагальнювати отриману інформацію; 2. Здатність здійснювати дослідження, в тому використовуючи методологічний інструментарій історії, етнології та інших гуманітарних наук, застосовуючи новітні інформаційно-комунікативні технології та інформаційні бази даних; 3. Вміння створювати наукові тексти не лише українською, але й однією з іноземних мов з використанням термінів, які використовуються у фаховому середовищі; 4. Здатність брати участь у дискусії з історико-етнологічної наукової проблематики, у різних формах наукової комунікації; 5. Здатність відрізняти специфіку у підходах до вирішення проблем в галузі історії та етнології представників різних наукових напрямів та шкіл, критично осмислювати новітні досягнення історико-етнологічної науки.

Формат занять

Лекції, практичні заняття, самостійна робота, консультації. Підсумковий контроль – диференційований залік.

Компетентності

КЗ3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

КЗ5. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань / видів економічної діяльності).

Результати навчання

РН1. Вільно спілкуватись державною та іноземною мовами, усно і письмово для представлення і обговорення результатів досліджень та інновацій, забезпечення бізнес\операційних процесів та питань професійної діяльності в галузі інформаційної безпеки та/або кібербезпеки.

РН2. Інтегрувати фундаментальні та спеціальні знання для розв'язування складних задач інформаційної безпеки та/або кібербезпеки у широких або мультидисциплінарних контекстах.

Обсяг дисципліни

Денна форма навчання. Загальний обсяг дисципліни 90 год. (3 кредити ECTS): лекції – 16 год., практичні заняття – 16 год., самостійна робота – 58 год.

Передумови вивчення дисципліни (пререквізити)

Для успішного опанування навчальної дисципліни необхідно мати знання та практичні навички із дисципліни "Історія та культура України"

Особливості дисципліни, методи та технології навчання

Навчальна дисципліна передбачає лекційні заняття, що відбуваються в інтерактивній формі із обговоренням матеріалу, презентації та дискусії на практичних заняттях, написання есе, використання сучасних напрямів історичних досліджень у власних публікаціях здобувачів.

Програма навчальної дисципліни

Навчальні заняття

Лекції

Теми лекцій	Кількість годин
Тема 1. Теоретико-методологічні засади дослідження етнововних процесів в Україні. Україногенез (етногенез українського народу). Історико-етнологічна наука, її мета та функції. Етапи розвитку історико-етнологічних досліджень в Україні. Тематичне та інституційне наповнення сучасної української етнологічної науки. Джерела для дослідження етнодемографічних процесів в Україні. Переписи населення. Поняттєво-термінологічний апарат історико-етнологічних досліджень. Етнологія. Етнодемографія. Соціолінгвістика.	1
Тема 2. Україногенез (етногенез українського народу). Поняття етногенезу та його складові: антропогенез, культурогенез, глотогенез. Форми етнічної взаємодії, асиміляційні процеси. Україногенез на тлі етногенезу інших європейських етносів. Формування українського етносу (русів) в добу раннього Середньовіччя. Склавіни та анти. Київська Русь. Зміни етнотіму: Русь та Україна	2
Тема 3. Етнодемографічні процеси в Україні у ХХ столітті. Демографічні втрати України внаслідок Першої світової війни та поразки Української революції 1917–1921 рр. Демографічні втрати України від Голодомору 1921–1923 рр. Російський комуністичний та німецький нацистський тоталітарні режими: репресії за етнічними та соціальними ознаками: демографічні втрати України.	2
Тема 4. Етнововні процеси в Україні першої половини ХХ ст. Голодомор 1932-1933 рр. – геноцид українського народу. Природний приріст чисельності населення України другої половини 20-х рр. та втрати від насильницької колективізації та розкуркулення наприкінці 20-х – на початку 30-х рр. ХХ ст. Зміни чисельності та етнічного складу населення України (у межах УСРР) за 1926–1937 рр. «Репресований» перепис населення 1937 року та фальшований перепис 1939 року.	2
Тема 5. Етнововні процеси в Україні 1959-1989 рр. Радянські переписи населення України 1959, 1970, 1979, 1989 рр. Зміни загальної чисельності населення України, її міського та сільського населення за трьома міжпереписними періодами. Українці та етнічні меншини.	2
Тема 6. Демографічні процеси та етнічний склад населення сучасної України. Перший Всеукраїнський перепис населення 2001 року. Розгортання депопуляції та посилення міграційних процесів наприкінці ХХ – на початку ХХІ ст.	1
Тема 7. Українці: чисельність та територіальне розміщення в Україні ХХ – початку ХХІ ст.	2

Мовна структура українців у сучасній Україні як наслідок інерційних впливів етновивних процесів доби бездержавності. Повернення кримських татар на історичну Батьківщину наприкінці XX – на початку XXI ст. Анексія Криму Російською Федерацією 2014 року.

Участь України в міграційних процесах в сучасному глобалізованому світі. Сучасна трудова міграція українців: причини, масштаби, напрями та наслідки. Новітні мігранти на теренах України.

Тема 8. Населення українського прикордоння на початку XXI століття: етновивний вимір.

1

Етнічні межі та історія формування державного кордону України. Адміністративно-територіальний устрій українського прикордоння. Вплив міграційних та асиміляційних процесів на етновивну структуру населення міст та районів прикордонних областей.

Тема 9. Харків та Харківська область: етновивний склад населення на початку XXI ст.

1

Адміністративно-територіальний устрій Харківської області та особливості територіального розміщення населення на її теренах на початку XXI ст. Чисельність та етновивний склад населення Харківської області, її міського та сільського населення. Чисельність та етновивний склад міста Харкова та населення Харківської області.

Тема 10. Світове українство (українська діаспора.)

2

Участь України в міграційних процесах в сучасному глобалізованому світі. Сучасна трудова міграція українців: причини, масштаби, напрями та наслідки. Новітні мігранти на теренах України

Загальна кількість годин

16

Практичні заняття

Теми практичних занять

Кількість
годин

Вагові
коефіцієнти *a*

Практичне заняття 1. Теоретико-методологічні засади дослідження етновивних процесів в Україні. Україногенез (етногенез українського народу).

2

0,75

Історико-етнологічна наука, її мета та функції. Етапи розвитку історико-етнологічних досліджень в Україні. Тематичне та інституційне наповнення сучасної української етнологічної науки. Джерела для дослідження етнотеографічних процесів в Україні. Переписи населення. Поняттєво-термінологічний апарат історико-етнологічних досліджень. Етнологія. Етнотеографія. Соціолінгвістика.

Практичне заняття 2. Україногенез (етногенез українського народу).

2

0,75

Поняття етногенезу та його складові: антропогенез, культурогенез, глотогенез. Форми етнічної взаємодії, асиміляційні процеси.

Україногенез на тлі етногенезу інших європейських етносів.
Формування українського етносу (русів) в добу раннього
Середньовіччя. Склавіни та анти. Київська Русь. Зміни етноніму: Русь
та Україна

Практичне заняття 3. Етнодемографічні процеси в Україні у XX ст.	2	0,75
---	---	------

Демографічні втрати України внаслідок Першої світової війни та поразки Української революції 1917–1921 рр. Демографічні втрати України від Голодомору 1921–1923 рр. Російський комуністичний та німецький нацистський тоталітарні режими: репресії за етнічними та соціальними ознаками: демографічні втрати України.

Практичне заняття 4. Етномовні процеси в Україні першої половини XX ст. Голодомор 1932-1933 рр. – геноцид українського народу. Етномовні процеси в Україні 1959-1989 рр.	2	0,75
---	---	------

Природний приріст чисельності населення України другої половини 20-х рр. та втрати від насильницької колективізації та розкуркулення наприкінці 20-х – на початку 30-х рр. XX ст. .Зміни чисельності та етнічного складу населення України (у межах УСРР) за 1926–1937 рр. «Репресований» перепис населення 1937 року та фальшований перепис 1939 року.

Практичне заняття 5. Етномовні процеси в Україні 1959-1989 рр.	2	0,75
---	---	------

Радянські переписи населення України 1959, 1970, 1979, 1989 рр. Зміни загальної чисельності населення України, її міського та сільського населення за трьома міжпереписними періодами. Українці та етнічні меншини.

Практичне заняття 6. Демографічні процеси та етнічний склад населення сучасної України.	2	0,75
--	---	------

Перший Всеукраїнський перепис населення 2001 року. Розгортання депопуляції та посилення міграційних процесів наприкінці XX – на початку XXI ст.

Практичне заняття 7. Українці: чисельність та територіальне розміщення в Україні XX – початку XXI ст.	2	0,75
--	---	------

Мовна структура українців у сучасній Україні як наслідок інерційних впливів етномовних процесів доби бездержавності. Повернення кримських татар на історичну Батьківщину наприкінці XX – на початку XXI ст. Анексія Криму Російською Федерацією 2014 року. Участь України в міграційних процесах в сучасному глобалізованому світі. Сучасна трудова міграція українців: причини, масштаби, напрями та наслідки. Новітні мігранти на теренах України.

Практичне заняття 8. Українські етнічні землі та світове українство. Харків та Харківська область: етномовний склад населення на початку XXI ст.	2	0,75
---	---	------

Етнічні межі та історія формування державного кордону України. Адміністративно-територіальний устрій українського прикордоння. Вплив міграційних та асиміляційних процесів на етномовну структуру населення міст та районів прикордонних областей. Участь України в міграційних процесах в сучасному глобалізованому

світі. Сучасна трудова міграція українців: причини, масштаби, напрями та наслідки. Новітні мігранти на теренах України. Адміністративно-територіальний устрій Харківської області та особливості територіального розміщення населення на її теренах на початку XXI ст. Чисельність та етномовний склад населення Харківської області, її міського та сільського населення. Чисельність та етномовний склад міста Харкова та населення Харківської області.

Загальна кількість годин

16

$$\sum_{i=1}^n a_i = 6$$

Лабораторні заняття

Не передбачені

Контрольні роботи

Не передбачені

Самостійна робота

До самостійної роботи відноситься самостійне опрацювання теоретичного матеріалу та виконання індивідуального завдання (за наявності).

Опрацювання теоретичного матеріалу

Теми для самостійного вивчення

Кількість годин

Практичне заняття 1. Теоретико-методологічні засади дослідження етномовних процесів в Україні. Україногенез (етногенез українського народу).

4

Історико-етнологічна наука, її мета та функції. Етапи розвитку історико-етнологічних досліджень в Україні. Тематичне та інституційне наповнення сучасної української етнологічної науки. Джерела для дослідження етнодемографічних процесів в Україні. Переписи населення. Поняттєво-термінологічний апарат історико-етнологічних досліджень. Етнологія. Етнодемографія. Соціолінгвістика.

Практичне заняття 2. Україногенез (етногенез українського народу).

4

Поняття етногенезу та його складові: антропогенез, культурогенез, глотогенез. Форми етнічної взаємодії, асиміляційні процеси. Україногенез на тлі етногенезу інших європейських етносів. Формування українського етносу (русів) в добу раннього Середньовіччя. Складіни та анти. Київська Русь. Зміни етноніму: Русь та Україна

Практичне заняття 3. Етнодемографічні процеси в Україні у XX ст.

4

Демографічні втрати України внаслідок Першої світової війни та поразки Української революції 1917–1921 рр. Демографічні втрати України від Голодомору 1921–1923 рр. Російський комуністичний та німецький нацистський тоталітарні режими: репресії за етнічними та соціальними ознаками: демографічні втрати України.

Практичне заняття 4. Етномовні процеси в Україні першої половини XX ст. Голодомор 1932-1933 рр. – геноцид українського народу. Етномовні процеси в Україні 1959-1989 рр.

4

Природний приріст чисельності населення України другої половини 20-х рр. та втрати від насильницької колективізації та розкуркулення наприкінці 20-х – на початку 30-х рр. XX ст. Зміни чисельності та етнічного складу населення України (у межах УСРР) за 1926–1937 рр. «Репресований» перепис населення 1937 року та фальшований перепис 1939 року.

Практичне заняття 5. Етномовні процеси в Україні 1959-1989 рр.

4

Радянські переписи населення України 1959, 1970, 1979, 1989 рр. Зміни загальної чисельності населення України, її міського та сільського населення за трьома міжпереписними періодами. Українці та етнічні меншини.

Практичне заняття 6. Демографічні процеси та етнічний склад населення сучасної України.

4

Перший Всеукраїнський перепис населення 2001 року. Розгортання депопуляції та посилення міграційних процесів наприкінці XX – на початку XXI ст.

Практичне заняття 7. Українці: чисельність та територіальне розміщення в Україні XX – початку XXI ст.

4

Мовна структура українців у сучасній Україні як наслідок інерційних впливів етномовних процесів доби бездержавності. Повернення кримських татар на історичну Батьківщину наприкінці XX – на початку XXI ст. Анексія Криму Російською Федерацією 2014 року.

Участь України в міграційних процесах в сучасному глобалізованому світі. Сучасна трудова міграція українців: причини, масштаби, напрями та наслідки. Новітні мігранти на теренах України.

Практичне заняття 8. Українські етнічні землі та світове українство. Харків та Харківська область: етномовний склад населення на початку XXI ст.

4

Етнічні межі та історія формування державного кордону України.

Адміністративно-територіальний устрій українського прикордоння. Вплив міграційних та асиміляційних процесів на етномовну структуру населення міст та районів прикордонних областей.

Участь України в міграційних процесах в сучасному глобалізованому світі. Сучасна трудова міграція українців: причини, масштаби, напрями та наслідки. Новітні мігранти на теренах України.

Адміністративно-територіальний устрій Харківської області та особливості територіального розміщення населення на її теренах на початку XXI ст.

Чисельність та етномовний склад населення Харківської області, її міського та сільського населення. Чисельність та етномовний склад міста Харкова та населення Харківської області.

Загальна кількість годин

32

Тематика індивідуальних завдань

Самостійна робота передбачає виконання індивідуального завдання у вигляді реферату, тема якого вільно обирається з числа тем, які пропонуються. Здобувачі здійснюють бібліографічний пошук, складають план роботи або ставить питання, на які треба отримати аргументовану відповідь, опанувавши джерела за темою. Реферат повинна мати таку структуру: титульний аркуш, зміст, вступ, основну частину (2–3 розділи), висновки та список джерел і літератури. У вступі обґрунтовується актуальність теми, вказується об'єкт, предмет, хронологічні й

територіальні межі дослідження, мета і завдання роботи. Обов'язкова частина вступу – короткий аналіз використаної під час написання роботи наукової літератури. Основна частина складається з розділів, кожен з яких має свою назву й відповідну нумерацію. Розділи мають бути розташовані у логічній послідовності. У висновку потрібно сформулювати основні результати дослідження. Список літератури необхідно складати відповідно до правил оформлення бібліографії. Загальний обсяг роботи складає 10-14 надрукованих шрифтом Times New Roman (розмір кегля – 14; міжрядковий інтервал – 1,5; поля – 2,5). Мова виконання роботи — українська. Слід уникати довгих речень, багатослів'я, повторів, аналізу несуттєвих фактів. Потрібно перевірити текст на наявність граматичних, стилістичних чи інших помилок. Захист роботи можливий лише після перевірки викладачем тексту роботи. Захист роботи може супроводжуватися презентацією. Обсяг презентації – до 10 слайдів, основний зміст презентації доповідається у вільній формі на практичному занятті.

Теми індивідуального завдання

1. Історичний шлях української соціогуманітаристики в дослідженні етномовних процесів в Україні.
2. Переписи населення 1926, 1937, 1959, 1970, 1979, 1989 та 2001 рр. як джерела вивчення етномовних процесів в Україні.
3. Український етногенез на тлі етногенезу європейських етносів.
4. Етнічна складова демографічних втрат населення України у XX ст.
5. Чисельність та етнічний склад населення України за переписом населення 1926 року.
6. Голодомор 1932–1933 рр. – геноцид українського народу.
7. Перепис населення України 1937 року.
8. Сталінські депортації населення України 30-х – 40-х рр. XX ст. та їхній вплив на зміни етнічного складу населення України.
9. Зміни чисельності та етнічного складу населення України в часи Другої світової війни та перше повоєнне десятиліття.
10. Зміни загальної чисельності населення України, її міського та сільського населення за 1959 – 1989 рр.
11. Територіальні та поселенські відмінності етномовного складу населення України (1959 – 1989 рр.).
12. Зміни загальної чисельності населення України, її міського та сільського населення наприкінці XX – на початку XXI ст.
13. Вплив депопуляційних та міграційних процесів на зміни чисельності населення України наприкінці XX – на початку XXI ст.
14. Українці: динаміка чисельності другої половини XX – початку XXI ст.
15. Трагічна доля кримських татар у XIX та XX ст.
16. Етнічні меншини в Україні: динаміка чисельності другої половини XX – початку XXI ст.
17. Етнічний склад населення українського прикордоння на початку XXI ст.
18. Етномовний склад населення Харкова та Харківської області на початку XXI ст.
19. Українська діаспора (західна та східна): історія та сучасний стан. Втрачені українські етнічні землі.
20. Чисельність та етнічний склад тимчасово окупованих українських територій (Крим та частина Донецької та Луганської областей).

Загальна кількість годин

26

Неформальна освіта

Здобувач має можливість перезарахувати окремі теми або курс шляхом: проходження професійних курсів чи тренінгів, онлайн-освіти, професійних стажувань, у сфері, що відповідає навчальним цілям дисципліни.

Для зарахування необхідно надати: сертифікат (електронний або друкований) про проходження курсу/стажування, опис програми тренінгу із зазначенням змісту тем, обсягу та тривалості.

Рекомендовані курси, тренінги, стажування

1. Онлайн-курс «Історія українського громадянського суспільства». URL: <https://ui.org.ua/sectors/online-courses/>
2. Онлайн-курс «Вибрані питання європейської історії». URL: <https://prometheus.org.ua/prometheus-free/europe-history/>
3. Онлайн-курс «Україна на шляху до ЄС». URL: prometheus.org.ua/ukraine-road-to-eu
4. Онлайн-курс Україна: історія, культура та ідентичності». URL: <https://ui.org.ua/sectors/pershyj-anglomovnyj-onlajn-kurs-pro-ukrayinu/>
5. Онлайн-курс «Ukrainian Culture: Understanding the Country and Its People». URL: <https://ui.org.ua/sectors/projects/ukrainian-culture-understanding-the-country-and-its-people/>
6. Онлайн-курс «Ukraine: History, Culture and Identities». URL: <https://www.coursera.org/learn/ukraine-history-culture-and-identities>

Література, навчальні матеріали та інформаційні ресурси

Основна

1. Етнографічний образ сучасної України. Корпус експедиційних фольклорно-етнографічних матеріалів. Т. 5. Поховально-поминальні звичаї та обряди / [голов. ред. Г. Скрипник] ; НАН України ; ІМФЕ ім. М. Т. Рильського. Київ, 2020. 464 с.
<https://www.etnolog.org.ua/pdf/stories/spadshchyna/2020/pohov.pdf>
2. Етнографічний образ сучасної України. Корпус експедиційних фольклорно-етнографічних матеріалів. Т. 9. Народна житлобудівна культура. Екологія та організація середовища проживання / [голов. ред. Г. Скрипник] ; НАН України ; ІМФЕ ім. М. Т. Рильського. Київ, 2020. 944 с.
<http://www.etnolog.org.ua/pdf/stories/spadshchyna/2020/jytlo.pdf>
3. Дністрянський, М., Дністрянська, Н. Етногеографічне макрорайонування України як інформаційна основа регіональної етнополітики. Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: географія. – 2023. – № 54(1). – С. 50–57. <http://nzg.tnpu.edu.ua/article/view/284216>
4. Мех Н.О. Етос українського народу: ціннісні домінанти культурного простору. Київ, 2022. 187 с.
5. Плани семінарських занять з дисципліни «Етномовні процеси в Україні другої половини ХХ – на початку ХХІ ст.» / Уклад. Скляр В. М., Фрадкіна Н. В. – Харків: НТУ «ХПІ», 2021. – 31 с.
<https://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/62244>
6. Скляр В. М. Етномовний склад населення Харківської області: за матеріалами Всеукраїнського перепису населення 2001 року : монографія / В. М. Скляр ; Нац. техн. ун-т "Харків. політехн. ін-т". – Харків : Панов А. М., 2019. – 641 с.
<https://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/48579>
7. Скляр, В. М. Міграційні процеси в Харківській області в умовах російської агресії та їхній вплив на демографічну ситуацію / В. Скляр // Народна творчість та етнологія. – 2023. – № 2 (398). – С. 14–22. <https://nte.etnolog.org.ua/uploads/2023/2/publications/14.pdf>
8. Скляр В. М. Зміни етномовного складу населення України (1959–1989 рр.) / В. М. Скляр // Проблеми та перспективи формування національної гуманітарно-технічної еліти : зб. наук. пр. за матеріалами Міжнар. наук.-практ. конф. "Духовно-моральнісні основи та відповідальність особистості у долі людської цивілізації", 11 - 12 листопада 2021 р. / ред. О. Г. Романовський. – Харків : НТУ "ХПІ", 2020. – Вип. 52 (56). – С. 215–223. <https://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/56064>
9. Скляр В. Народне вбрання Луганщини: етнічна традиція, ідентифікаційні коди // Українознавство. – 2024. – № 2 (91). – С. 66–79. <http://journal.ndiu.org.ua/article/view/308781>
10. Соціокультурні трансформації сучасного урбаністичного простору: культурно-антропологічні студії / [голов. ред. Г. Скрипник] ; Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського НАН України. Київ, 2023. 394 с.
<https://www.etnolog.org.ua/pdf/stories/monografiji/2023/urbanistyka.pdf>

Додаткова

1. Верменич Я.В. Українсько-російське пограниччя: історичний досвід та сучасні виклики регіонального розвитку / відп. ред. В.А. Смолій. К.: Ін-т історії України НАН України, 2023. 338с.<http://resource.history.org.ua/item/0017591>
2. Война, І. М., Онуфрійчук, І. Д. Роль етнічних процесів у формуванні національної структури Поділля. Сучасні проблеми розвитку природничої географії України: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції (з міжнародною участю), м. Вінниця, 27-28 травня 2020 р. / відп. ред. Г.І. Денисик. – Вінниця, 2020. – С. 114–118.
3. Збірник тез доповідей учасників Міжнародної науково-практичної конференції «Культурна спадщина й ідентифікаційні процеси часів воєнного лихоліття: теоретичні та прикладні ракурси досліджень» (Київ, 11-12 липня 2024 року) / [голов. ред.: Г. Скрипник, С. Павлюк] ; НАН України ; ІМФЕ ім. М. Т. Рильського. Київ : Вид-во ІМФЕ, 2024. 140 с.
https://www.etnolog.org.ua/pdf/stories/zbirnyky/2024/theses_2024.pdf
4. Маліков В. В. Інтеркультурний підхід і толерантність у вітчизняному освітньому середовищі // Наукова школа академіка Івана Зязюна у працях його соратників та учнів: матеріали 7-ї Міжнар. наук.-практ. конф., 25-26 травня 2021 р./заг. ред. О. Г. Романовський; Нац. техн. ун-т" Харків. політехн. ін-т". – Харків: НТУ" ХПІ", 2021.–С. 274-278.
<https://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/62059>
5. Маліков В. В. Міжкультурна компетентність у професійній діяльності / В. В. Маліков // Вісник Національного технічного університету "ХПІ". Сер. : Актуальні проблеми розвитку українського суспільства = Bulletin of the National Technical University "KhPI". Ser. : Actual problems of Ukrainian society development : зб. наук. пр. – Харків : НТУ "ХПІ", 2020. – № 1. – С. 49-55.
<https://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/50353>
6. Скляр В. М. Чисельність та етнічний склад сільського населення Харківської округи за матеріалами перепису населення 1926 року / В. М. Скляр // Актуальні питання історії науки і техніки : матеріали 21-ї Всеукр. наук. конф. / Центр пам'яткознавства НАН України і УТОПІК. – Київ : [б.в.], 2022. – С. 193-195.
7. Сушко, В., Скляр, В. (2024) Збереження традиційного українського вбрання та його популяризація в діяльності фольклорно-етнографічних колективів Харківщини на межі ХХ–ХХІ століть. Народна творчість та етнологія, 2 (402), 50–57. <https://nte.etnolog.org.ua/2024-rik/2/2760-rozvidky-ta-materialy/5634-zberezhennia-tradytsiinoho-ukrainskoho-vbrannia-ta-ioho-populyaryzatsiia-v-diialnosti-folklorno-etnohrafichnykh-kolektyviv-kharkivshchyny-na-mezhi-khkh-khkh-stolit>
8. Воронко, О. Г., Ладонько Л. С. Загальні переписи населення 1959-2001 рр. як джерело вивчення етнокультурних процесів в Україні." (2023): Вісник Національного університету "Чернігівський колегіум" імені Т. Г. Шевченка. – Том 179. – № 23. – С. 19–25
<https://visnyk.chnpu.edu.ua/index.php/visnyk/article/view/200/218>
9. Солодка М.Особливості Українізації на півдні України: одеський досвід 1920-х років / М. Солодка, В. Савченко // Історична, краєзнавча та літературна Одещина: збірка наукових праць / за ред. О. П. Секерської. Одеса, 2024. – С. 123-128.
<dspace.pdpu.edu.ua/jspui/handle/123456789/19111>
10. Malikov V. V. The ukrainian ethnogenesis in the context of ethnic and language processes / V. Malikov // Автоматизація, електроніка, інформаційно-вимірювальні технології: освіта, наука, практика :матеріали V Міжнарод. наук.-техн. конфер., 28-29 листопада 2024 р. / Р.В. Кривобок (голова оргком.) X. 2024. – С. 210-212.

Інформаційні ресурси

1. Інститут історії України НАНУ <http://history.org.ua/uk>
2. Енциклопедія історії України <http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe?C21COM=F&I21DBN=BOOK&P21DBN=EIU>
3. Український інститут національної пам'яті <https://uinp.gov.ua/>
4. Національний інститут стратегічних досліджень <https://www.niss.gov.ua/>

Система оцінювання

Підсумкова оцінка з освітнього компонента визначається відповідальним лектором за темами, видами занять, тощо у відповідності до силабусу і є інтегральною оцінкою результатів усіх вид навчальної діяльності здобувача вищої освіти. Підсумкова оцінка повинна відображати всі оцінки за складовими навчального процесу з урахуванням їх вагових показників k :

Поточний контроль (практичні заняття), k_1	Контрольні роботи (за наявності), k_2	Індивідуальне завдання (за наявності), k_3	Підсумковий контроль (для ОК з іспитом), k_4
0,6	-	0,4	-

Сума коефіцієнтів повинна складати одиницю: $k_1 + k_2 + k_3 + k_4 = 1$. Підбір вагових коефіцієнтів підсумкової оцінки здійснює розробник курсу.

Розрахунок підсумкової оцінки проводиться за формулою:

$$O = \Pi \cdot k_1 + K \cdot k_2 + I \cdot k_3 + \Pi_k \cdot k_4$$

де: Π – середньозважена середня оцінка за поточний контроль

I – оцінка за виконання індивідуального завдання

K – середньозважена оцінка за контрольні роботи

Π_k – оцінка за підсумковий контроль

$$\Pi = \frac{\Pi_1 \cdot a_1 + \Pi_2 \cdot a_2 + \dots + \Pi_n \cdot a_n}{\sum_{i=1}^n a_i}$$

де: a_i – ваговий коефіцієнт за кожне практичне (семінарське) або лабораторне заняття.

$$K = \frac{K_1 \cdot b_1 + K_2 \cdot b_2 + \dots + K_m \cdot b_m}{\sum_{i=1}^m b_i}$$

де: b_i – ваговий коефіцієнт за кожну контрольну роботу.

Поточні оцінки за кожну складову (Π , K , I , ...) виставляються за 100-бальною шкалою згідно з [положенням «Про критерії та систему оцінювання знань та вмінь і про рейтинг здобувачів вищої освіти» НТУ «ХПІ»](#).

Підсумкова оцінка виставляється відповідно до розрахованої O з округленням до найближчого цілого числа в більшу сторону.

Шкала оцінювання

Сума балів	Національна оцінка	ECTS
90–100	Відмінно	A
82–89	Добре	B
75–81	Добре	C
64–74	Задовільно	D
60–63	Задовільно	E
35–59	Незадовільно (потрібне додаткове вивчення)	FX
1–34	Незадовільно (потрібне повторне вивчення)	F

Норми академічної етики і політика курсу

Здобувач вищої освіти повинен дотримуватися «Кодексу етики академічних взаємовідносин та доброчесності НТУ «ХПІ»»: виявляти дисциплінованість, вихованість, доброзичливість, чесність, відповідальність. Конфліктні ситуації повинні відкрито обговорюватися в навчальних групах з викладачем, а при неможливості вирішення конфлікту – доводитися до відома співробітників дирекції інституту.

Нормативно-правове забезпечення впровадження принципів академічної доброчесності НТУ «ХПІ» розміщено на сайті: <http://blogs.kpi.kharkov.ua/v2/nv/akademichna-dobrochesnist/>

Погодження

Силабус погоджено

Дата погодження, підпис
30.08.25

Завідувач кафедри

Олена ТВЕРИТНИКОВА

Дата погодження, підпис
30.08.25

Гарант ОП

Станіслав МІЛЕВСЬКИЙ